

Urho Muromaa voitaneen pitää Suomen herätyskristittyjen isänä. Eri piireihin nykyisin kuuluvat tämän suunnan edustajat huomaavat omaa hengenelämää tarkkaillessaan olevansa osalliset tämän vuosisadan ehkä suurimman herätysaarnaajan perinnöstä.

Herätyksen mies

Urho Muroma (1890-1966) oli sanan varsinaisessa merkityksessä "herätyksen mies". Hän tuli uskoon norjalaisen Albert Lunden kokouksessa 18.10.1912. Lunde esitti vetoamuksen: *"Jos täällä kirkossa on tänä iltana joku nuori mies, joka tuntee seisovansa valinnan paikalla, niin minä pyydän: valitse tänä iltana niin, että kun makaat kuolinvuoteellasi, voit sanoa: olen tehnyt elämässäni monta väärää valintaa, mutta tuona iltana valitsin oikein antaessani elämäni Kristukselle ja ottaessani vastaan pelastuksen."*

Pian kääntymiskokemuksensa jälkeen Muroma näki "taivaallisen näyn", joka siivitti häntä koko elämän ajan: *"Seisoin kuin jyrkänteen reunalla, josta hirvittävät tulenlieskat nousivat kohti taivasta. Jumala oli pysäyttänyt minut juuri, kun olin syöksymässä näihin lieskoihin. Seisoin siinä pimenevässä yössä. Samalla näin, miten sekä oikealla että vasemmalla puolella ihmisiä suoranaisesti jonona syöksyi jyrkänteeltä tuleen. Silloin sain kuin sisäisen kutsun: Mene ja koeta pelastaa niin monta kuin mahdollista syöksymästä tuonne tulijärveen."* Muroma tahtoi keskittyä elämässään sielunpelastustyöhön. Hän tiesi, että "mestari tunnetaan rajoituksestaan". Muroman mukaan "kaikki elävä kristillisuus on herätyskristillisyyttä". Hänen mielestään "herätyksen esteitä Suomessa ovat liberaaliteologia, korkeakirkollisuus ja opetus, jonka mukaan ihminen uudestisynty kasteessa".

Jossakin vaiheessa Muroma piti kotonaan rippikoulua. Nuoria pyrittiin määrätietoisesti johtamaan uskonratkaisuun. Missään ei Muroman mielestä valehdella niin paljon kuin konfirmaatiolupauksen annossa.

Sydän tekee puhujan

Muroma ei ollut mikään synnynnäinen puhuja. Päinvastoin hän ennen kääntymystään oli melko avuton suullisessa esityksessä. Mutta kun Kristus uskoontullessa valtasi hänen sydämensä, hänestä nopeasti kehittyi eräs Suomen parhaimmista puhujista. Hän sanoikin, että "sydän tekee puhujan".

Kun Muroman hyvä ystävä paroni Paul Nicolay joutui valitsemaan puhujia, hän kysyi: onko hänellä sanoma? Muromalla oli sanoma. Hän oli julistaja sanan varsinaisessa ja parhaassa merkityksessä. Teologinen tiedekunta on merkittävällä tavalla vaikuttanut julistajien ammattikunnan häviämiseen Suomessa: sen jälkeen, kun Raamatusta on tehty pitkälti inhimillisen järjen tuote, voidaan julistaminen hyvällä omallatunnolla vaihtaa tulkitsemiseen ja soveltamiseen.

Kirkon puolesta kirkkoa vastaan

Uskoontulon myötä Muroma sai erinomaisen rohkeuden seisoa Jumalan sanan takana, jos tarve vaati, myös kirkkoa, piispoja ja pappeja vastaan. Hän tahtoi palvella ennenkaikkea Jumalan seurakuntaa (ekkleesia). Hän kantoi todellista vastuuta kirkon tilasta ja taisteli sinnikkäästi tehdäkseen kirkosta todellisen "Sanan kirkon". Eräs hänen periaatteistaan kuului: kirkon puolesta kirkkoa vastaan! Kun Tampereen piispa Eelis Gulin lähti myötäilemään kehitysoppia (darwinismia), Muromalta tuli jyrkkä tuomio: *"Jos piispa Gulinin suosittelu evankeliumin väärennös alkaa kaikua kirkoissamme, silloin on Pyhä Henki jättävä rakkaan kansankirkkomme ja se joutuu saastaisten perkeleen henkien asumajaksiksi... On kauheata, kun pitää tunnustaa esimieheksensä mies, jota kohtaan ei voi tuntea pienintäkään kunnioitusta."*

Syksyllä 1952 Erkki Niinivaara kirjallaan Maallinen ja hengellinen oli synnyttämässä uudenlaista kansankirkkoajattelua, jossa ei vedetty rajaa maailman ja uskovan seurakunnan välille, vaan ihanteena nähtiin kaikkia ihmisiä palveleva kirkko. Muroma tarttui lujin ottein asiaan: *"Jos tällainen teologia - jumalattomien jumaluusoppi periaatteessa hyväksyttynä - pääsisi valtaan Kristuksen seurakunnassa, olisi se kaiken hengellisen herätystyön loppu... Periaatteessa tunnustettu jumalattomien jumaluusoppi on susi lammasten vaatteissa ja se susi on tapettava, niinkuin muutkin ilkeät sudet."* Muroma sanoi myös, ettei hän koskaan voi arvostaa valtiokirkkoa, jossa rajat Jumalan kansan ja maailman välillä ovat melko "sameat". Muroman mielestä lundilaisuuden

vaikutuksesta *"tämä viheliäinen oppi rintalapsen uudestisyntymisestä kasteessa on nyt palautumassa takaisin kirkkomme kastejulistukseen"*. Niinivaaran kirja oli Muroman mielestä hyvin vaarallinen: *"jos tämä sanoma valtaa kirkon, silloin kirkosta tulee maailman hengen valtaama 'portto' ja 'Baabel'."* Me 90-luvun Muroman perilliset tiedämme, että Niinivaaran esiintuoma ajatussuunta täyttää tänään kansankirkon niin kuin "vedet peittävät meren". Niinivaaran edustama ns.lundilainen teologia sai kokonaisuudessaan tuomion: "Se johtaa suoraan suruttomuuteen ja iankaikkiseen helvettiin."

Kasteessa ei ihminen uudestisynty

Kaste oli Muroman opetuksessa usein esillä. Hän ei hyväksynyt käsitystä, jonka mukaan "kapalovauva" uskoi. Muroman mukaan olisi suorastaan mahdotonta, että pienellä lapsella voisi olla sellainen Jumalan lupauksiin tarttuva usko, josta Luther puhui. Muroma hyökkäsi täysillä epäraamatullista ja katolista kastenäkemystä vastaan: *"Kun kristinuskon tultua valtion uskonnoksi, suuret määrät maailman ihmisiä, kääntymättömiä, synnissä eläviä, siirtyi kirkon piiriin eikä kirkolla ollut voimaa julistaa evankeliumia niin, että he olisivat saaneet kokea uudestisyntymisen armon, niin kirkko selviytyi tästä vaikeudesta opettamalla, että kaste muodollisesti eli ulkonaisesti toimitettuna omasi voiman uudestisyntyyttä ihmiset, joilla ei ollut mitään uskoa. Tällä tavalla on tuhansia ihmisiä petetty. Toiset kyllä kuolinvuoteellansa heräävät huomaamaan, missä hirvittävässä erehdyksessä he ovat eläneet. Toiset eivät tule huomaamaan sitä, ennenkuin tuomiopäivänä... Vesikaste, jos ei ihminen elävällä uskolla omista kaikkea sitä, mikä hänelle kasteessa annetaan, luo nimikristittyjen valtaisan lauman. Katsellessamme kirkkohistoriassa kristinuskon kulkua maailmassa ja katsellessamme tänä päivänä ympärillemme, emme tiedä mitään rikosta, jolla olisi niin vakavat seuraukset kuin se, että uskotellaan ihmisille heidän pelastuvan pelkän kasteen kautta, vaikka todellisuudessa sekä Raamattu että meidän Tunnustuskirjamme opettavat, että meidät vanhurskautetaan uskon kautta Jeesukseen Kristukseen pelkästä armosta."*

Muroma lisää: *"Tämä valhe kasteessa tapahtuvasta uudestisyntymisestä on vaarallisimpia valheita kaikkien hengellisten valheiden joukossa, sillä se on suurin omantunnon herätyksen este ja vahvin väärän rauhan tuki... Saatanallisempaa valhetta ei enää yksikään ihminen voi keksiä."* Muroma torjui Lutherin opetuksen lapsenuskosta ja piti oppia kasteesta luterilaisen uskon heikkona kohtana. Muroman mukaan Luther oli kastekäsityksessään ristiriitainen.

Muroma ja kansankirkko

Kansankirkko oli Muromalle samalla rakas ja suuri ongelma. Hänestä pitää paikkansa, että hän säilyi kirkossa ainoastaan "kirkkotaistelun etumerkillä varustettuna". Hänen taistelutoverinsa prof. Osmo Tiirilä taisteli urhoollisesti, kunnes väsyi ja erosi kirkosta. Tiirilälle kävi selväksi kaksi tosiasiaa: kirkon suuri luopumus ja linjan muuttumattomuus. Nämä kaksi jumalanmiestä ovat olleet puheillaan, elämällään ja ratkaisuillaan viitoittamassa "miehen tietä" myös 90-luvun uskoville.

Liperit eivät koskaan olleet kovin lujassa Muroman kaulassa. Eroaikeet näyttivät voimistuneen merkittävästi Tampereen hiippakunnan synodaalikokouksen (1952) jälkeen, jossa Niinivaaran Maallinen ja hengellinen sai merkittävää kannatusta. Ainakin kaksi kertaa Muroma aivan vakavissaan yritti erota papinvirasta: *"Muroman ensimmäinen erokirje ei mennyt perille, koska Marja-Terttu Tolamo haki sen Eva Muroman kanssa asiasta sovittuaan pois Kauniaisten postista, ennen kuin se ehti lähteä tuomiokapituliin! Mutta seuraava, 29.5.1957 päivätty kirje, pääsi perille. Se sisälsi vain lyhyen viestin ilman perusteluja: 'Anon täten, että minulle myönnetään ero papin virasta Evankelis-luterilaisessa kirkossamme - HETI'."* Myöhemmin mahdollisesti vaimo, ystävät ja työtoverit saivat Muroman perumaan eroanomuksensa.

Valinta ja vastuu

Uskollisena herätyskristilliselle näkemykselleen Muroma ei voinut hyväksyä Lutherin Sidotun ratkaisuvallan sanomaa. Ihmisen muutoin sidottu tahto vapautetaan etsikkoajassa, jolloin ihminen asetetaan ratkaisun eteen. Tällöin ihminen valinnallaan sinetöi iankaikkisen kohtalonsa ja kantaa ratkaisustaan sata prosenttisen vastuun.

Suhde herätysliikkeisiin

Muroma halusi koota yhteen eri herätysliikkeissä esiintyvät hyvät puolet. Tämä ei kuitenkaan estänyt kritiikin esittämistä vähän joka taholle. Erityistä lukkarinrakkautta Muroma tunsi **herännäisyyttä** kohtaan. Wilhelmi Malmivaara kuului hänen läheisiin ystäviinsä. Nykyherännäisyys ei kuitenkaan ollut Muroman kunnioittamaa Ruotsalaisen ja Laguksen herännäisyyttä, vaan Muroma näki siinä ns. niskaslaisuuden vaikutukset. Muroma arvosti kaikkien herätysliikkeiden alkuaikoja ja halusi elvyttää ja koota yhteen alkuaikojen parhaat piirteet. Heränneisiin lukeutuva Lapuan kirkkoherra K.R.Kares asettui vastustamaan Muroman työtä. Hänen mukaansa kääntymiseen ja hengellisen elämän syventämiseen tähtäävän toiminnan taustalla on "lahkolaiskirkkoihanne". Muroma sanoi tähän, että Kares oli *"ankara elävän hengellisen herätyksen vastustaja ja kuolleen kirkollisuuden puolustaja. Suomen kirkon mustin ja pimein pappi tässä suhteessa"*.

Evankeliset joutuivat Muroman järeän tykistön maalitauluksi useitakin kertoja. Kuten jo mainittiin, evankelisten eräs luovuttamattomista perusopeista, kasteessa tapahtuva uudestisyntyminen, oli Muromalle punainen vaate. Samoin "koko maailman autuus" ei soveltunut Muroman näkemykseen. Evankeliselta puolelta Muroma leimattiin sumeilematta kirkon opista poikenneeksi "lahkolaiseksi". Niinivaaran, lundilaisen teologian vankan puolestapuhujan kuuluminen evankelisiin ei suinkaan ollut omiaan lähentämään tähän liikkeeseen.

Teologiasta

"Muroman mukaan 'nykypäivien jumaluusoppi` kulkee tuhlaajapojan retkillä. Se on kieltänyt kaiken, mikä kristilliselle seurakunnalle on ollut pyhintä ja kalleinta ja samalla vaihtanut Pyhän Hengen tieteellisyyden henkeen. Muroman mukaan ei voi olla kahdenlaista totuutta, erikseen maallikoille ja teologeille tai erikseen uskon ja tieteen totuutta. Ainostaan sellaisella teologialla on oikeutuksensa, joka palvelee seurakuntaa. Kunkin tieteenhaaran tulisi olla uskollinen 'omalle sisäiselle olemukselleen`. Teologian tulee hänen mukaansa olla kristillistä eli Jumalan ilmoituksen hallitsemaa."

Suhde vapaisiin suuntiin

Muroma piti tärkeänä, että jokaisella uskovalla on "koti". Hengellinen irtolaisuus ei saanut häneltä myötätuntoa. Norjalainen herätysvaarnaaja Albert Lunde, jonka kautta Muroma tuli uskoon, ei kuulunut kansankirkkoon. Uskonelämänsä alkuaikoina Muroma lienee harkinnut siirtymistä vapaakirkon tai helluntalaisten riveihin. Myöhemmin vapaat suunnat eivät olleet hänelle vaihtoehto. Niistä puuttui sitä avaruutta, jota hän hengen jättiläisenä kaipasi ja tarvitsi. Vaikka hän ei suinkaan kaikessa voinut yhtyä kansankirkon oppeihin eikä varsinkaan sen käytäntöön, hän kuitenkin toistuvasti painotti omaa luterilaisuuttaan.

Tästä huolimatta hän oli "valtakuntakristitty". *"Kun lääkäri totesi Muroman sydämen laajentuneen, hän oli kohta vastannut, että hän mielellään tahtoikin olla avarasydäminen, niin kuin Raamattukin siihen velvoitti!"*

Muroma painotti osittain samoja asioita vapaisiin suuntiin kuuluvien kanssa. Tällaisia olivat mm. henkikaste, Hengellä täytyminen, armolahjat, parannus, uudestisyntyminen, eskatologiset tapahtumat jne. Tosin Muroma antoi näille käsitteille usein eri sisällön. Toistuvasti Muroma taittoi peistä "rakkaan vihollisensa" helluntailiikkeeseen kuuluvan Eino I. Mannisen kanssa.

Seurakuntanäkemyks

Arkkipiispa **Gustaf Johanssonilta** Muroma omaksui kirkkonäkemyksen, jonka mukaan kansankirkko muodostuu kolmesta sisäkkäisestä piiristä: uskovista, rajalla (etsikkoajassa) olevista ja suruttomista. Muroman mielestä vanhat synteihinsä kangistuneet uskovaiset ovat suurimpana esteenä Herran työlle.

Kirkon suurin vaara

"Muroma määritteli kirkon suurimmaksi vaaraksi sellaisen uskonnollisuuden, josta katoaa julistus 'uudestisyntymisen välttämättömyydestä Jumalan valtakuntaan pääsemisen ehtona`. Muroma alkoi käyttää entistä rajumpia ilmauksia: 'Kasvatuskristillisuus, joka ei tahdo tietää mitään herätyksestä, parannuksesta, kääntymisestä ja uudestisyntymisestä, vahvistaa ihmisissä luontojumalisuutta ja johdattaa heidät helvettiin.'"

Herätyskristillisyyden vastakohtaa Muroma kutsui myös korkeakirkollisuudeksi, jolle oli hänen mukaansa tyypillistä sellainen ajattelu, jossa kaikkia kastettuja pidetään kristittyinä tekemättä eroa uskovien ja kääntymättömien välillä. Hän kutsui vääriksi profeetoiksi niitä - myös piispoja -, jotka opettivat, että valtiokirkko on Kristuksen ruumis. Tilanne oli hänen mukaansa synkempi kuin koskaan aikaisemmin."

Muroma ja hänen vastustajansa

Muromaa kunnioittivat ja pelkäsivät myös hänen teologiset vastustajansa. Kaikki muut teologit näyttivät sijoittuneen sarjaa alemmaksi. Osmo Tiilikä ilmaisee asian näin: *"Asioita seuraillessani minusta joskus tuntuu siltä kuin Muroman vastustajat Gulinit, Louhivuoret, Lauhat, Nikolaiset ym. olisivat kuin seepraparvi, joka poukkoilee savannilla vasta silloin, kun leijonan karjahtelut ovat häipyneet kaukaisille kukkuloille. Juovikas nahka on tosin joskus tarjonnut pikkuolennoille suojaa ruohikostakin, kun väkivahvan askel on pannut oksat paukahtelemaan ja tantereen tärisemään."*

Ahdistunut Muroma

"Mooseksen mieli oli kovin ahdistettu, enemmän kuin kukaan muu ihminen maanpäällä" (4 Moos.12:3, Saarnivaaran käännös). Muroma kuului niihin Herran omiin, jotka "tehtiin valituiksi murheen mustassa pätsissä". "Masennuksen perkele", kuten Luther sanoi, oli Muroman vieraana usein. "Vaikeimpina masennuksen aikoina Muroma saattoi pelkästään maata vuoteessaan yötä päivää vuorokaudet ympäri. Vaimo toi välillä ruokaa pimeään huoneeseen, jossa verhot oli vedetty ikkunan eteen. Muroma kirjoitti itse 1930-luvun lopulla seuraavasti: "Viimeiset kymmenen vuotta ovat olleet miltei jokapäiväisen loppumattoman vaivan ja ahdistuksen vuosia." Eräs kauppias Juvalta tulee Herää Valvomaan -lehteä lukiessaan uskoon 8.2.1937. Lähes 20 vuotta myöhemmin hän lähtee Raamattuopistolle tavataksaan Urho Muromaa. Hän kuuli, että Muroma lepäsi huoneessaan, mutta sai luvan mennä häntä tervehtimään: "Jäin ovenpieleen katsomaan vuoteessa väsynyttä Herran palvelijaa, joka alkoi puhua: 'Olen tällä kertaa niin masentunut ja väsynyt, että en jaksa enää. Minua vastaan hyökätään nyt joka taholta. Sen minä vielä ymmärtäisin, kun suruttomat arvostelevat ja ahdistavat. Mutta nyt on näiden lisäksi tullut lukuisia pappeja, vieläpä piispoja myöten. Tuntuu siltä, että nyt ovat voimat lopussa ja minun on pakko jättää kynä kädestä. En jaksa enää!' Olimme hetken vaiti. Vihdoin sanoin: 'Kuulkaahan, rovasti. Kun Jeesus kertoo paimenesta, joka jätti yhdeksänkymmentäyhdeksän ja lähti etsimään yhtä kadonnutta korven keskeltä ja löydettyään otti sen olalleen ja saatteli kotiin, niin tässä nyt edessänne seisoo parhaillaan yksi sellainen, jolle teidän välittämänne sanoma on tullut juuri tällaisena apuna. Eikö tämä elävä todistus ole jo niin paljon, että vaivannäköne on saanut palkkion?' Sillä hetkellä ponnahti vuoteessa oleva rovasti ylös kuin ammuttuna, tuli aivan eteeni, puristimme toistemme kättä ja painuimme polvistuen kiittämään Herran voimateoista ja uskollisuudesta ja ihmeellisestä johdatuksesta ja avusta oikeaan aikaan. Noustuamme rukouksesta Muroma sanoi: 'Kuulkaa, minä jaksan sittenkin.'"

Profeetallinen Muroma

Muroman uskoontulo oli apostolisen selkeä. Samoin hänellä oli vahva kutsumustietoisuus. Urho Muroma puhui profeettojen tapaan "Näin sanoo Herra". Sielunhoitajana hänen kotkansilmänsä näkivät pintaa syvemmälle. Siksi monet hänen kauttaan uskoontulleista myös säilyivät uskossa. Hän oli "tulisieluin" mies, jonka sisimmässä paloi Pyhän Hengen tuli. Muroma pystyi paljastamaan myös "valkeuden enkeliksi" naamioituneen vihollisen. Tällöin tulilinjalle joutui eksytyksen tuoja riippumatta hänen kirkollisesta asemastaan. Piispojakaan ei säästetty. Hän oli Siionin profeetallinen "vartija", jolla oli kykyä nähdä vihollisen lähestyminen ja myös rohkeutta puhaltaa pasuunaan ([Hes.33:1-9](#)). Muroma näki profeettojen tapaan myös tulevaisuuteen. Hän sanoi, että Niinivaaran edustaman lundilaisuuden valtaansa pääsy kirkossamme tekisi siitä maailman hengen valtaaman yhteisön "porton" ja "Baabelin". Muroma toi esiin toisenkin uhkakuvan. Tampereen piispa Gulin kannattama kehitysoppi taas merkitsisi evankeliumin väärennöstä, jonka seurauksena Pyhä Henki jättäisi kansankirkon ja se joutuisi "saastaisten perkeleen henkien asumasijaksi". Me "Muroman perilliset" olemme nähneet näiden molempien uhkaprofeetoiden toteutumisen Suomen kirkossa ja näiden lisäksi on syntynyt vielä uusia harhoja. Joku kuulija näki Muromassa Johannes Kastajan ja varoitti häntä: *"Jos te pappina Suomen kirkossa aiotte puhua tuolla tavalla, niin teidän osanne ei voi olla muu kuin Johannes Kastajan kohtalo."* Nähtävästi taivaassakin Muroma rinnastettiin tuohon profeettaan, koska Muroma sai kotiinkutsun Johannes Kastajan päivänä,

juhannuksena 1966.

Muroman perintö

Meille tämän päivän "muromalaisille" jää kaksi tuhannen taalan kysymystä ratkaistavaksi. Vieläkö Muromalla olisi käyttöä ja tilaa 90-luvun Suomen kirkossa? Vieläkö tämä tinkimättömästi Sanaan ja omaantuntoon pitäytyvä hengen jättiläinen voisi olla kirkossa edes kirkkotaistelun etumerkein varustettuna? Tähän saamme luotettavan vastauksen, kun kysymme ja tutkimme: ovatko Muroman asettamat "portto ja Baabel" -ehdot täyttyneet kirkossa? Mitä mieltä Sinä olet? Anna palautetta lehtemme keskustelua-palstalle. Toisaalta voimme tässä yhteydessä vakavasti kysyä, onko Muroman muokkaamalle herätysvainiolle koittaneet halla-ajat kuten aikoinaan Efesoon Paavalin laskettua matkasauvansa? *"Minä tiedän, että minun lähtöni jälkeen teidän keskuuteenne tulee julmia susia, jotka eivät laumaa säästä"* (Apt.20:29). Sama kohtalo oli myös Lutherilla ja Paavo Ruotsalaisella; heidän kuoltuaan perintö pitkälti tärveltiin. Raamattu kehottaa vakavasti: *"Muistakaa johtajianne, jotka ovat puhuneet teille Jumalan sanaa; katsokaa, kuinka heidän vaelluksensa on päättynyt, ja seurakaa heidän uskoansa"* (Hebr.13:7).

Väinö Hotti

Käytetyt lähteet: Timo Junkkaala, Urho Muroma herätysaarnaaja. Tottelin taivaallista näkyä, Urho Muroman muistikirja. Urho Muroma, Uudestisyntynyt ihminen. Osmo Tiilikä, Kristilliset kirkot ja muut yhteisöt. Valoa ristiltä 5/1997

